



Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji

Biotehnički fakultet - Trg Kralja Nikole bb, 81000 Podgorica

Tel: 020 206 713 Fax: 020 206 712

E-mail: extension-pg@t-com.me

BIOLOŠKE MJERE SUZBIJANJA ŠTETOČINA U ORGANSKOJ PROZVODNJI MASLINA

Biloškim mjerama suzbijanja smatra se direktna ili indirektna primjena različitih organizama i njihovih proizvoda. Entomofauna masline je bogata bilo da se radi o štetnim ili korisnim i indiferentnim insektima pa se kaže da u maslininoj biocenozi buja život. Prisutnost određenih vrsta je vezano usko za određeno područje, prisutnost štetnih insekata i njihovih prirodnih neprijatelja.

Pod biopesticidima se podrazumjevaju prirodni pesticidi i prirodni neprijatelji štetočina koji se koriste za biloško suzbijanje štetočina poljoprivrednih kultura. Među njima su predatori, parazitoidi, biljni insekticidi, i derivati različitih organizama-naturaliti.

Biloško suzbijanje svih štetočina pa tako i na maslini može se podjeliti na tri načina:

Konzervativni način suzbijanja podrazumjeva očuvanje prisutnih i odomaćenih vrsta korisnih insekata i sprovođenje svih mjera koje pozitivno utiču na povećanje njihove brojnosti a time i njihovog uspjeha u suzbijanju štetočina na maslini. Uslovi za razvoj korisnih insekata su pod velikim uticajem agrotehničkih mjera koje se sprovedu u maslinjaku, izbor sredstva i metode suzbijanja štetočina kao i abiotski činioci koji se tokom sezone mogu mjenjati i imati značajan uticaj.

Augmentativni način suzbijanja podrazumjeva vještačko uzgajanje i ispuštanje prirodnih neprijatelja sa svrhom redukcije populacije štetočine i šteta koje pričinjavaju. Tako se mogu suzbijati moljac *masline P. oleae*, muve masline *B.oleae*, pomoću nekih vrsta Opnokrilaca.

Klasični način biloškog suzbijanja predstavlja introdukciju prirodnog neprijatelja neke štetočine u područje gdje do tada introdukovana vrsta nije postojala.

Prirodni neprijatelji štetočina masline:

Među štetočinama masline najviše se zna za prirodne neprijatelje sledećih štetočina: maslininog moljca *Prays oleae*, maslinine muve *Bactrocera oleae*, maslininog mediča *Saissetia oleae* i maslininog smeđeg potkornjaka *Phloeotribus scarabeoides*.

Za svako područje treba utvrditi prirodne neprijatelje štetočina i uspešnost njihovih predatorskih odnosno parazitskih aktivnosti na štetočine u maslinjaku.

Brojni su prirodni neprijatelji štetočina masline, predatori, endofagni i ektofagni parazitoidi. Neki od njih su *Opius concolor* (Szepl.) endofagni parazitoid muve masline, *Eupelmus urozonus* (Dalm.), ektofagni parazit muve masline, *Prolasioptera berlesiana*(Paoli.), *Scutelista cyanea* (Motsh.) oofagni predator maslininog mediča, *Metaphycus bartletti* (Ann. i Mynh.) endofagni parazitoid larvi i mladih ženki *S.oleae*, *Chilochorus bipustulatus* (L.) i još mnoge druge vrste.



Među mikrobiološkim preparatima koji se koriste u zaštiti maslina najpoznatije sredstvo je na bazi spora bakterije *Bacillus thuringiensis*. *B.t.* je bakterija koja u tlu stvara spore građene od kristala proteina koji imaju toksično djelovanje na neke insekte. Preparati na bazi *B.t* ne uništavaju prirodne enrijatelje, nisu opasni za pčele i ne remete prirodnu ravnotežu.

Biljni insekticidi su jedni od prvobitno korištenih insekticida u istoriji čovječanstva. To su materije koje biljke same proizvode da bi se odbranile od od napada štetnih insekata.

Kontić Slavica

Stručni saradnik za zaštitu bilja, regionalni centar Bar

